تابلۆی زێڕین

دیمانە: سەرنووسەر

دیمانەی ئەم ژمارەیەمان لەگەڵ بەهرەدارێکە شایانی ئەوەیە ناو و وێنەی لە تابلۆیەکی زێڕیندا بڵاوبکرێتەوە، ئەویش قوتابی (چەلەنگ جیهانبەخش کۆیی)یە.

چەلەنگی زیرەک و بە توانا لە ساڵی ١٩٩١، کە ساڵی ڕاپەڕینە، لە دایکبووەو یەکێکە لە قوتابییە هەرە زیرەکەکانی قوتابخانەی (وەفایی) سەرەتایی لە هەولێر، جگە لەوەی هەموو ساڵێک یەکەمی پۆلەکەی بووە؛ ئەمساڵیش یەکێکە لە قوتابییە یەکەمەکانی تاقیکردنەوە گشتییەکانی پۆلی شەشەمی سەرەتایی لەسەر ئاستی پارێزگای هەولێرو تێکڕای نمرەکانی ١٠٠٪ یە.

گۆڤاری (هەنگ) وێڕای پیرۆزباییەکی زۆر، بە پێویستی زانی ئەم دیمانەیە لەگەڵ (چەلەنگ)ی چەلەنگ و ژیردا ساز بکات و بەخوێنەرو دۆست و هاوڕێکانی خۆی بناسێنێ:

* هەر لە سەرەتاوە وەکو قوتابییەکی متمانە بەخۆ بوو بڕیارت دابوو بە یەکەم دەربچیت یان نا؟

– بەڵێ هەر لە سەرەتاوە ئەو بڕیارەم دابوو.

* باشە کێ لە خوێندندا هاندەرت بوو؟

– دایکم دەرسی پێ دەگوتم، خوشکیشم زۆر هانی دەدام، باوکیشم هەموو پێداویستییەکانی قوتابخانەی بۆ دابین دەکردم، مامۆستاکانیشم زۆر گرنگییان پێ دەدام.

* کە کارتی یەکەمییەکەت وەرگرتەوە هەستت بە چی کرد؟

– کاتێکی زۆر خۆش بوو، بەڵکو خۆشترین کاتی ژیانم بوو.

* دەتەوێ بچیتە کام قوتابخانەی ناوەندی و بۆچی؟

– دەمەوێ بچمە ناوەندیی (بەهرەداران) چونکە قوتابخانەیەکی نموونەییەو زۆربەی قوتابییەکانی زیرەکن و پێداویستییە تازەکانی خوێندنیشی بۆ دابینکراوە.

چەلەنگ جیهانبەخش:

خۆشترین کاتی ژیانم ئەو کاتە بوو کە کارتی یەکەمییەکەم وەرگرت

* لە دوا ڕۆژدا بەهیوای ببیت بە چی؟

– هیوادارم ببمە پزیشک و بتوانم خزمەتی هەژارو نەخۆشەکانی وڵاتەکەم بکەم.

* جگە لە ئەرکەکانی قوتابخانەت گرنگی بە هیچ بواری دیکە دەدەیت؟

– بەڵێ، گۆڤارو کتێبی منداڵان دەخوێنمەوە بە تایبەتی گۆڤاری (هەنگ).

* دوا وتە دەتەوێ چی بڵێی؟

– زۆر سوپاسی بەڕێوەبەرو مامۆستاکانم دەکەم کە زۆر یارمەتییان دەدام، هیوادارم ئاستی خوێندن لە کوردستاندا ساڵ بە ساڵ بەرزتر بێتەوەو قوتابییانیش هەموویان ئەنجامی باش بە دەست بێنن، سوپاس بۆ ئێوەش کە لەم کاتە خۆشەدا منتان بە سەرکردەوە.

* ئێمەش زۆر سوپاست دەکەین و دووبارە پیرۆزباییت لێدەکەینەوە.

تێبینی: چەند قوتابییەکی دیکەش لەگەڵ کاکە «چەلەنگ»دا بە یەکەمی قۆناغەکە دەرچوونە، وێڕای پیرۆزباییەکی گەرم بۆ هەموویان، بەداخەوە نەمانتوانی بیانبینین و دیمانەیان لەگەڵدا بکەن.

نمرەکانی تاقیکردنەوەی ئەزموونە گشتییەکان

- خولی یەکەم -

وانەکان	نمرە: ژمارە	نمرە: نووسین	ئەنجام
زمانی کوردی	١٠٠		[illegible]
زمانی عەرەبی	١٠٠		[illegible]
زمانی ئینگلیزی	١٠٠		[illegible]
کۆمەلایەتی	١٠٠		[illegible]
بیرکاری	١٠٠		[illegible]
زانستەکان	١٠٠		[illegible]
پ. ئیسلامی و ...	١٠٠		[illegible]
کۆی نمرەکان	٧٠٠		

سەگ و پشیلە

ئا: تاهیر ساڵح سەعید
نیگار: ئاریان عەبدولخالیق سەرسام

لەکۆندا سەگ و پشیلە یەکتریان نەناسیوە، بۆیە هیچ کام لەو دووانە لەبارەی یەکترییەوە هیچیان نەزانیوە

کەبۆ یەکەمجار پێش هەزاران ساڵ لەمەوبەر ئەو دووانە بەیەکتری گەیشتوون، لەسەر ئەوە ڕێککەوتوون کە هەر یەکەیان ئەوی تریان فێری ئەو شتانە بکات کە ئەمیان دەیزانێت و ئەویان نایزانێت.

لەپێشدا سەگ پشیلە فێری مەلە دەکات، بەو مەرجەی کە ئەویش ئەم فێری سەرکەوتن و هەڵگەڕان بەداردا بکات.

کە پشیلەکە بەچاکی فێرە مەلە دەبێت لەڕووبارێک دەدات و دەپەڕێتەوە، کە دەگاتە ئەوبەری ڕووبارەکە تێدەتەقێنێت و بۆی دەردەچێت، بەوکارەش سەگ زۆر ڕقی هەڵدەستێت، بڕیار دەدات تۆڵەی ئەو بێ بەڵێنییەی لێ بکاتەوە.

لەو ڕۆژەوە لە هەر شوێنێک سەگ بەپشیلە بگات ڕاوی دەنێت و داوای لێدەکات بەڵێنەکەی بەرێتە سەر، پشیلەش لەدەستی ڕادەکات و لێی دوور دەکەوێتەوە، لە هەرجارێک لەو جارانە سەگ داوای ئەوەی لێدەکات وەک ئەم چۆن ئەوی فێرە مەلە کرد؛ هەر واش ئەو ئەم فێری سەرکەوتن و هەڵگەڕان بەداردا بکات.

١٨

چۆلەکە بەفرینە

نووسینی: سامیە ئەحمەد
وەرگێڕانی : تاهیر عوسمان
نیگار: د. قانیعە گەلاڵی

چۆلەکـەیەک لەبەر سـەرمـاو بەفـر بارین سێ ڕۆژ بوو لە هێـلانەکـەی خـۆی نەهاتبـووە دەرەوە، بۆیە هەسـتی بە برسـیـیـەتیـێکی زۆر دەکرد، ڕۆژی چوارەم بە مەبەسـتی خـۆراک پەیداکردن هێلانەکەی جێهێشت، بەلاّم زۆر بە پەلە لەسەر لقێکی دارە گەورەکە نیشتەوە، چونکە چۆلەکەیەکی سپـیی زۆر گەورەی بینی، کـە کلاّوێکی شین و ملپـێـچـێکی خوری پۆشیبوو و دەنووکێکی داری سەر تیژی هەبوو.

چۆلەکـەی برسی بەترس و لەرزەوە گـەڕایەوە مـاڵـەکـەی خـۆی و چاودێریی ئەو مـیـوانە سەیرەی دەکرد بەڵکو بەردەمی ماڵەکەی جێ بهێڵێ و بڕوا، تا لەناکاو خەو بردییەوە.

بەیانیی ڕۆژی دواتر، کە بە جریوە جریوی چۆلەکەکـانی تر بە ئاگـا هاتەوە، هەسـتی بە گەرمایی ئەو هەتاوە دەکرد کە لە مـاڵەکەی دەدا، زۆر بە پەلە لە هێلانەکەی چووە دەرەوە بەلاّم چۆلەکە زلەکـەی لە شـوێنی خـۆیدا نەبینی، بەڵکو تەنیـا کلاّوو ملپـێچ و دەنووکـە درێژەکـەی بینی کـە لەناو بەفـرە تواوەکەدا کـەوتبـوون... بۆیە بیـری کـەوتەوە کـەوا ئەوەی دوێنێ لێی ترسـابوو تەنیـا چۆلەکـەیەکی بەفـرین بووە کـە بە گـەرمـایی تیـشکی خـۆر تواوەتەوەو نەماوە.

سەرچاوە/ سندباد بغداد ژمارە/ ١١ ساڵی ٢٠٠٢

سەرگوزشتەی کەڵەشێر

نووسینی: خالید سابیر
نیگار: ساڵح مەهدی

لە دێر زەمانەوە کەڵەشێرێکی تەمبەڵ لەناو دارستانێکی گەورەدا دەژیا، ئەو دارستانە ژمارەیەکی زۆر لە گیانلەبەری تریشی تێدابوو هەموو ئەوانە ڕۆژانە کاریان دەکرد تەنیا کەڵەشێر نەبێت کە هەر دەیخواردو دەخەوت.

بەیانییەکیان، هەروەک بەیانییەکانی پێشوو، هەموو گیانلەبەرەکان هەڵسان و بەرەو کارەکانیان ڕۆیشتن، بەڵام کەڵەشێرەکە هێشتا لە گەرمەی خەوێکی خۆشدا بوو.

یەکێک لە دانیشتووانی نزیک دارستانەکە، کە بۆ دار کۆکردنەوە ڕوویکردبووە دارستانەکە، بینی کەڵەشێرێک وا خەوی لێکەوتووە، لە پڕ گرتی و بردییەوە بۆ ماڵەوە، ژنەکەی کە هات بە دەمییەوە پێی گوت: ئەوکەڵەشێرە چییە چۆن گرتووتە!؟

ئەویش لە وەڵامدا گوتی: ئەم بەیانییە کە چووم بۆ دار کۆکردنەوە لە دارستانەکەی ئەو لامانەوە؛ ئەو کەڵەشێرەم بینی خەوتبوو، منیش پڕم پیاکردو گرتم و هێنامەتەوە بۆ ئەوەی سەری ببڕین و گۆشتەکەی بخۆین.

کەڵەشێر گوێی لەو قسانە بوو، لە تاوا هاتە قسەو بە پیاوەکەی گوت: تکات لێدەکەم سەرم مەبڕە.

پیاوەکە پێی گوت: ئەی چیت لێ بکەم؟ گوایە لای خۆم بتهێڵمەوە هەر بخۆیت و بخەویت؟!

کەڵەشێر بە پەلە گوتی: چیت لە من دەوێ بەرانبەر بەوەی کە خواردنم بدەیتێ؟

پیاوەکە گوتی: با کەمێک بیر بکەمەوە...

لە پڕ گوتی: شتێک بە بیرمدا هات.

کەڵەشێرەکە گوتی: ئەو شتە چییە؟

پیاوەکە گوتی: دەتوانی لە بەرەبەیاندا بە دەنگە خۆشەکەت من و خێزانەکەم و منداڵەکانم لە خەو بە ئاگا بێنی، ئەگەر وامان بۆ بکەیت ئەوا سەرت نابڕم.

کەڵەشێرەکە بەوە قایل بوو... بۆ ڕۆژی دوایی لە بەرەبەیاندا کەڵەشێرەکە دەستی کرد بە قووقە قووق، نەک هەر ئەو خێزانەی لە خەو هەڵساند، بەڵکو ماڵەکانی تری نزیک ئەمانیشی خەبەر کردەوە.

بەمجۆرە کەڵەشێرەکە لەسەر ئەوە بەردەوام بوو...

ئیتر لەو ڕۆژە بە دواوە هەموو بەرەبەیانێک هەر کەڵەشێرێک لە هەر ماڵێکدا هەبووایە؛ بەو جۆرە خەڵکەکەی لە خەو هەڵدەستاند هەتا ئامێری کاتژمێر داهات.

دەیەمین مۆمی تەمەنی کوژاندەوە

کەریم شارەزا *

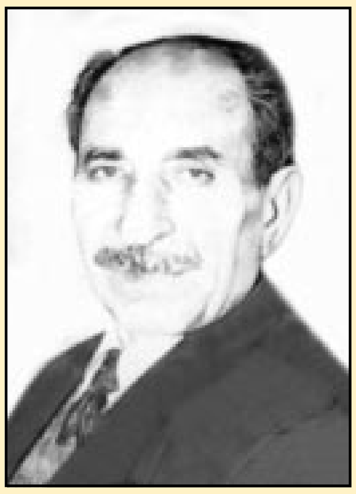

* نووسەرو شاعیرو ڕۆژنامەنووس

لە ١٩٩٣/٣/٢٥دا گۆڤاری خنجیلانەی (هەنگ) چاوی بە ڕۆشنایی کوردستانی ڕاپەڕیو هەڵێناو کەوتە گڕوگاڵ و ئەستێرەی ژیانی کەوتە ورشەو ڕووناکیی بە مێشک و زەینی ڕوونی منداڵە بێ مرادەکانی کوردستان بەخشی.

بەم بۆنەیەوە گەرمترین پیرۆزبایی پێشکەش دەکەم و هیوادارم هەر بەردەوام بێت لە دەرچوون و بڵاوبوونەوەی بەرێکوپێکی و هیچ گرفت و تەگەرەیەکی دارایی و تەکنیکی نەیەتە پێش و هەموو سەرە مانگێک بێ دواکەوتن چاوی خوێنەرانی پێ ڕۆشن بێتەوەو سوود لە بابەتە بەنرخەکانی وەربگیرێ.

بەم بۆنە پیرۆزەوە من پێشنیاز دەکەم سەرنووسەرو دەستەی نووسەران لە هەڵبژاردنی بابەتەکانی (هەنگ) ڕەچاوی ئەم خاڵانەی خوارەوە بکەن:

١- پتر گرنگی بدرێ بە بەرهەمی منداڵان خۆیان و دەستەی نووسەران کەمێکیان بۆ پوخت بکەن ئینجا بۆیان بڵاوبکەنەوە.

٢- ئەگەر نووسەری گەورەش بابەتی بۆ منداڵان نووسی، وا باشە ئاستی بیرو بۆچوونی خۆی لەبیرو بۆچوونی منداڵان نزیک بکاتەوەو شێوەی نووسینەکەی زۆر سادەو ئاسان بێت.

٣- پتر گرنگی بدرێ بە وێنەی بابەتەکان و لە ڕووی تەکنیکییەوە ڕەنگەکان باش فەرز بکرێن.

٤- ئەو شیعرو چیرۆکانەی بڵاودەکرێنەوە، دەبێ ئامانجێکی بەرزو ڕوون و ئاشکرایان هەبێ.

٥- ناوەڕۆکی بابەتەکان گرنگی بە ژیان و بە دوارۆژێکی گەشی مرۆڤایەتی بدات.

٦- ئەو جۆرە چیرۆکانە بۆمنداڵان بڵاوبکرێنەوە کە گیانداری ماڵی یا بینراوو ناسراویان تێدا بە کاربێت.

٧- پێویستە چیرۆکەکان بە جۆرێکی وابن کە قارەمانەکانیان لە منداڵان بن.

دووبارە پیرۆزباییمان بۆ گۆڤاری ڕەنگینی (هەنگ) لە دەیەمینساڵیادی دەرچوونیدا.

لە یادی ١٠ ساڵەی دەرچوونی گۆڤاری (هەنگ)دا

عوسمان م.ع. قەڵادزەیی *

هەنگ یەکێکە لەو گۆڤارانەی کە لە دڵی منداڵاندا جێی خۆی کردووەتەوەو ڕێڕەوی ڕۆژنامەوانیی منداڵانی بەرەو پێش بردووە، یەکێکە لە گۆڤارە دەگمەنەکانی منداڵان کەوا مانگانە بە ڕێکوپێکی و ڕەنگاوڕەنگی بڵاو دەکرێتەوە.

ڤۆڵتێر دەڵێ: (ئەگەر ئێمە گشتمان وەکو یەک بیر بکەینەوە؛ وەکو ئەوە وایە کە هیچمان بیر ناکەینەوە)، لەم

ڕوانگەیەوە منیش هەندێک تێبینیم هەیە، هیوادارم بەم تێبینییانە خزمەتێکی گۆڤارەکەم کردبێت و ئامانجم پێکابێ:

١- تیراژەکەی دوو ئەوەندەی ئێستا زیاد بکرێ و نرخەکەشی دابەزێ.

٢- بگاتە هەموو شارو شارۆچکەو قوتابخانە ناوەندی و سەرەتاییەکان.

٣- پەیامنێری خۆی هەبێت.

٤- نیگارکێشەکان نیگاری وەکو نیگارەکانی ئاریان سەرسام بکەن.

٥- وێنەی سەرکردەو کەسایەتییەکان وێنەی ڕاستەقینەی خۆیان بێت نەک بەدەست بکێشرێ.

٦- بابەتی وەرگێڕاوو ئامادەکراو کەم بکرێتەوە و زیاتر بایەخ بە بابەتی خۆماڵی بدرێ.

٧- تەنیا دوو لاپەڕە بۆ بەرهەمی منداڵان بەس نییە بەڵکو وەکو هی گەوران بلاو بکرێتەوە.

٨- هەموو سەرە مانگێک لەکاتی خۆیدا دەربچێت.

٩- گۆڤاری هەنگ وەکو دەزگایەکی ڕۆشنبیری و ئەدەبی و هونەری و وەرزشی ببێتە ماڵی منداڵان و لە هەموو ڕوویەکەوە بایەخیان پێ بدات.

* قوتابی و ڕۆژنامەنووس
تەمەن: ١٦ ساڵ

تەلەفۆن

- ئەلو... گۆڤاری (هەنگ)ە ؟
- بەڵێ فەرموو گۆڤاری (هەنگ)ە.
- ڕۆژتان باش
- ژیانت باش خاتوون.
- زۆر خۆشحاڵم کە پێوەندیتان لەگەڵ دەکەم.
- سوپاس... ئێمەش خۆشحاڵین، تکایە خۆت بناسێنە.
- ببوورە لە خۆشییان لەبیرم کرد خۆم بناسێنم... ناوم (**میوان ئەحمەد**)ە لە پۆلی شەشەمی سەرەتاییم.
- باشە میوان خان لە تاقیکردنەوەکانی سەری ساڵ چۆن بوویت؟
- بە پلەی یەکەم دەرچووم.
- یەکەم! ئافەرین، هیوادارین هەموو ساڵێک هەر بە یەکەم دەربچیت، فەرموو خاتوون چ داواکارییەکت هەیە؟
- تەنیا ویستم خۆشحاڵی دەرببڕم بە بۆنەی ساڵیادی گۆڤارە شیرینەکەمان (**هەنگ**)و جوانترین پیرۆزبایی لە خۆم و لە گشت منداڵانی کوردستان دەکەم، هەروەها دەستخۆشی لە گشت کارمەندانی ئەو گۆڤارە قەشەنگە دەکەم.
- زۆر سوپاس میوان خان، ئێمەش بۆ خۆشیی ئێوەی خۆشەویست هەردەم لە خزمەت داین، حەزیش دەکەین چ داخوازییەکت هەیە پێمان بڵێی.
- حەز دەکەم گۆڤاری منداڵان زۆر بێت و گۆڤاری (**هەنگ**)یش ببێتە مانگی دوو جار بۆ ئەوەی زیاتر سوودی لێ وەربگرین.
- سوپاس... ئێمەش ئەو پێشنیازەت دەخەینە بەرچاوو هیوادارین هەموو خەونەکانتان بێتە دی.
- زۆر سوپاس، خوا حافیز.
- ئێمەش سوپاست دەکەین میوان خان، خوات لەگەڵ.